

BO‘LAJAK TARBIYACHILARDA AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TA’LIM JARAYONINI LOYIHALASH KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Bayzakova Maftuna Abulqosim qizi

*Abdulla Qodiriy nomidagi JDPU Pedagogika
ta’limi nazariyasi kafedrası tayanch doktranti*

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo‘ljak tarbiyachilarda akmeologik yondashuv asosida ta’lim jarayonini loyihalash ko‘nikmalarini rivojlantirish nazariy asoslari haqida fikrlar bayon qilingan

Аннотация: В статье рассмотрены теоретические основы развития умений проектирования образовательного процесса у будущих педагогов на основе акмеологического подхода.

Annotation: This article describes the theoretical foundations of developing the skills of designing the educational process in future educators based on the acmeological approach.

Kalit so‘zlar: tarbiyachilar, akmeologik yondashuv, ta’lim, loyihalash, ko‘nikma, rivojlantirish, nazariy asoslar, samaradorlik, pedagogika, shaxs.

Ключевые слова: педагоги, акмеологический подход, образование, проектирование, умения, развитие, теоретические основы, эффективность, педагогика, личность.

Bugungi kunda ta’lim mazmuni va o‘qitish metodlarini takomillashtirishga oid talaygina fikrlar, ilmiy yondashuvlar o‘rtaga tashlanmoqda. Yuqori sifat va samaradorlikka erishish imkonini beradigan o‘qitish shakllari va metodlarini takomillashtirish, bola shaxsini shakllantirishga oid falsafiy, sotsiologik, psixologik, pedagogik bilimlarni uyg’unlashtirish zaruriyati kuchaymoqda.

Oliy pedagogik ta’lim mazmunini tahlil qilish shuni ko‘rsatmoqdaki, dasturlar, o‘quv-metodik majmualar mazmunida eskirib qolgan tushunchalar, tahlillar, qoidalar va g‘alaz talqinlar uchraydi.

Ta’lim sifatini ta’minlash uchun o‘quv jarayoni shaxsni intellektual, ma’naviy-axloqiy va kasbiy jihatdan rivojlantirishning chuqurlashtirilgan tizimi sifatida namoyon bo‘lishi lozimligini tajribalar yaqqol ko‘rsatmoqda.

Oliy pedagogik ta’limning mazmunini akmeologik yondashuv asosida modernizatsiyalashtirishdan ko‘zlanadigan asosiy maqsad jarayon sub’ektlarining pedagogik tafakkurini rivojlantirishdan iborat. Bu ta’lim oluvchilarning kasbiy Oliy pedagogik ta’lim jarayoni sub’ektlarining pedagogik tafakkurini akmeologik yondashuv asosida shakllantirishda quyidagilar muhim ahamiyatga ega: to‘laqonli

rivojlangan shaxs va ijtimoiy faoliyat sub'ekti sifatida oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlarining o'ziga xosligini o'rganish, ularda muvaffaqiyat qozonish mayllarini hosil qilish va rivojlantirish, intellektual hamda ijodiy quvvatlarini ro'yobga chiqarish uchun qulay pedagogik sharoit yaratish, ularning yuqori natijalarga erishishga bo'lgan intilishlarini rag'batlantirish tizimini ishlab chiqish hamda ijodiy yaratuvchilik faoliyatlarini tashkil etish, integrallashgan mezonlar asosida ta'lim sifatini baholash mexanizmlari, oliy pedagogik ta'limning asosiy maqsadiga erishish strategiyasini ishlab chiqish, ta'lim oluvchilarning kasbiy madaniyati va ma'naviyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratish kabilar.

Mazkur muammolarni muvaffaqiyatli hal etish uchun bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik tafakkurni shakllantirish va uni muntazam rivojlantirib borish talab etiladi. Jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy-axloqiy jihatdan rivojlantirish sharoitida ushbu masala muhim ahamiyatga ega. Buning uchun oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlarida bilimlarni mustaqil o'zlashtirish va turli pedagogik vaziyatlarda ulardan mohirona foydalanish ko'nikmasini hosil qilish talab etiladi. Ta'lim jarayoni sub'ektlarida pedagogik tafakkurni rivojlantirish orqali o'zlashtirilgan bilimlarning mustahkamligi ta'minlanadi, aqliy mehnat madaniyati, pedagogik faoliyatni amalga oshirish mayllari shakllantiriladi.

Oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlarining pedagogik tafakkurini shakllantirish va rivojlantirish bevosita ta'lim mazmuni yordamida amalga oshiriladi. Shuningdek, ta'lim oluvchilar bilan professor-tarbiyachilar orasidagi muloqot uslubi, ularga o'quv materiallarini taqdim etishni tashkillashtirish usullari ta'lim oluvchilarning o'quv-biluv faoliyati xarakteriga bevosita bog'liq. Oliy pedagogik ta'lim natijalari sifatini baholash tizimi ham kasbiy pedagogik tafakkurning taraqqiyotida muhim o'rin egallaydi.

Oliy pedagogik ta'lim jarayonida akmeologik yondashuvni muvaffaqiyatli tatbiq qilish uchun ta'lim jarayoni sub'ektlaridan barcha jarayonlarni o'zaro aloqadorlikda ko'rib chiqish layoqatiga ega bo'lish talab etiladi. Muammolarni ko'ra olish, ularni echish yo'llarini izlash, harakat natijalarini tahlil qilish layoqatiga ega bo'lish oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlari uchun muhim hisoblanadi. Buning uchun ta'lim jarayoni sub'ektlari o'zlari erishgan nuqtada to'xtab qolmasliklari, muntazam rivojlanish sari intilishlari lozim. Shunga ko'ra, akmeologik yondashuvning asosiy maqsadi oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlarini muntazam rivojlantirish, bo'lajak mutaxassislarning ijtimoiy etukliklari, shaxsiy-kasbiy jihatdan o'z mavqelarini aniqlashga tayyorliklarini ta'minlashdan iborat. Ushbu maqsaddan kelib chiqqan holda zamonaviy oliy pedagogik ta'lim muhitida o'quv jarayoni akmeologik yondashuv bilan boyitilishi lozim. Bu jarayonda bo'lajak mutaxassis rivojlanish, takomillashish imkoniyatiga ega bo'ladi, kasbiy faoliyat cho'qqisi sari intiladi.

Kuzatishlarimiz shuni ko'rsatdiki, malakali pedagog mutaxassislarni tayyorlash tizimini akmeologik yondashuv asosida tashkil etish uchun, birinchi navbatda, oliy pedagogik ta'lim mazmunini akmeologik yondashuv asosida modernizatsiyalash parametrlarini aniqlash hamda shu asosda o'quv-metodik majmualar mazmunini qayta qurish, bunda yangi pedagogik yondashuvlar, yo'nalishlar, paradigmalarning o'quv-metodik majmualar mazmunida keng o'rin olishiga erishish alohida dolzarblik kasb etmoqda.

Bunda oliy pedagogik ta'lim mazmunini ta'lim oluvchilar shaxsiga yo'naltirish alohida ahamiyatga ega. Chunki pedagogik faoliyatni akmeologik yondashuv asosida shakllantirish uchun, birinchi navbatda, mutaxassislarning pedagogik tafakkuri va kasbiy kompetentsiyalarini rivojlantirish zarur hisoblanadi. Pedagogik bilimlarni o'zlashtirish uchun, dastlab, mazkur maqsadga yo'naltirilgan jarayonning mazmuni, shakllari, metodlarini yangilash talab etiladi. Shu asosda o'quv jarayonini muvaffaqiyatli tarzda mustaqil bilim olish jarayoniga aylantirish, bunda akmeologik yondashuvning ustuvor o'rin egallashini ta'minlash mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida Qonun.Toshkent.sh,2019 yil 16 dekabr, O'RQ-595-son
2. Ma'murov B.B.Bo'lajak o'qtuvchilarda akmeologik yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalash ko'nikmalarini rivojlantirish tizimi. Monografiya – T: Fan va texnologiya, 2017-128b.
3. Urazova M.B.Bo'lajak kasbiy ta'lim pedagogini loyihalash faoliyatiga tayyorlash texnologiyasini takomillashtirish. Doktdiss.avtoref.-T: 2015.-79b.
4. Pedagogika atamalar lug'ati.// tuzuvchilar : jamoa .- T: Fan, 2008.-B.144.